

Anbefalinger fra styregruppe vedrørende forebyggelse og behandling af spiseforstyrrelser

De midtjyske kommuner og Region Midtjylland har i regi af DASSOS nedsat en styregruppe med repræsentation fra DASSOS og KOSU, der skal følge op på Socialstyrelsens centrale udmelding om borgere med svære spiseforstyrrelser.

Styregruppen fremsætter hermed anbefalinger, der kan understøtte og styrke den samlede indsats på spiseforstyrrelsesområdet i Midtjylland.

Der ikke er tale om en egentlig samarbejdsaftale mellem region og kommuner i forhold til borgere med spiseforstyrrelser. Anbefalingerne kan bruges som fælles inspiration og danne grundlag for en udbygning af samarbejdet om borgere med spiseforstyrrelser.

Styregruppen foreslår, at anbefalingerne forankres i de 5 midtjyske sundhedsklynger, hvor spiseforstyrrelsesområdet er udvalgt som et muligt udviklingsområde. Hvis det ønskes, kan klyngerne fastsætte lokalt forankrede mål for indsatserne. Aktiv involvering af klyngerne kan være med til at sikre lokal dialog, kommunikation og forankring af viden.

Anbefalingerne er udformet på baggrund af dialog med centrale aktører, bl.a. Center for spiseforstyrrelser (BUC), Landsforeningen mod spiseforstyrrelse og selvskade (LMS), familiechefnetværket i Midtjylland samt de praktiserende læger via lægelig koordinator. Anbefalingerne er udarbejdet med afsæt i viden om igangværende indsatser og projekter inden for området.

Det er væsentligt for styregruppen at anbefalingerne:

- Rummer både børn, unge og voksne med spiseforstyrrelser
- Fokuserer på differentierede indsatser, alt efter om det er moderat, svær eller kronisk spiseforstyrrelse
- Vægter det opsporende og forebyggende sigte
- Bidrager til helhed og sammenhæng på tværs af kommuner, region og almen praksis – samt internt i kommunerne
- Altid involverer den berørte borger og relevante aktører så tidligt som muligt

Anbefalingerne relaterer sig til de forskellige stadier eller tilstande og dermed de behov, som borgere med spiseforstyrrelse kan have.

Forebyg

Før spiseforstyrrelsen opstår!

Via information og opmærksomhed

Vi skal handle før en spiseforstyrrelse opstår!

Alt for mange børn, unge og voksne med en spiseforstyrrelse får hjælp for sent. De går ofte med tegnene på en spiseforstyrrelse gennem længere tid. Vi skal turde handle inden en spiseforstyrrelse, selvskadende adfærd, angst eller lignende opstår – og det kræver at vi sætter fokus på den forebyggende indsats i forhold til mistrivsel.

Vi skal turde "blande" os på et tidligt tidspunkt, så bl.a. svære spiseforstyrrelser forebygges. Det kræver reaktion og handling fra de mennesker, der er omkring den enkelte, der er i risiko for at udvikle en spiseforstyrrelse – både fagprofessionelle og borgerens øvrige netværk.

Vi bør skabe en kultur i vores kommuner, hvor vi sætter ind når en mistanke opstår - og hvor det er okay at tale om de svære tanker, der ligger bag en potentiel spiseforstyrrelse.

Konkret vil vi anbefale at

- Sundhedsklyngerne udarbejder en digital oplysningsfolder med henblik på at styrke den forebyggende indsats. Folderen kan indeholde generelle informationer om risikoadfærd og konkrete handle- og kontaktmuligheder. Folderen målrettes fagprofessionelle
- I folderen kan det konkret fremgå, hvem der kan kontaktes i hver enkelt kommune ved spørgsmål og henvendelser vedr. spiseforstyrrelse (se anbefaling næste side)
- Folderen kan formidles til skoler, ungdomsuddannelser, sundhedsplejersker, almen praksis, idrætsforeninger og jobcentre i Midtjylland. Samtidig gøres folderen tilgængelig på relevante hjemmesider i kommunerne og regionen.

Vi vil kunne se effekten af den forebyggende indsats ved at

- De fagprofessionelles viden om risikoadfærd og vigtigheden af hurtig handling øges
- Færre borgere udvikler en spiseforstyrrelse, fordi de fællesskaber der er omkring borgeren reagerer allerede inden en spiseforstyrrelse "tager fat".

Det er misforstået, at man kun kan gøre en forskel, hvis man har den helt særlige viden om spiseforstyrrelser – at det kun er de få med de rette faglige kompetencer, der har "nøglen til æsken". Vi skal alle turde gøre noget – vi gør det kun værre ved ikke at spørge og vise interesse.

Citat: Landsforeningen mod spiseforstyrrelser og selvskade

Opspor tidligt

Så spiseforstyrrelsen
ikke udvikler sig!

Via hurtig indsats ifht.
den enkelte borger,
der udviser risikoadfærd

Vi skal handle hurtigt – så spiseforstyrrelsen ikke udvikler sig!

Vi skal sætte ind med hjælp så hurtigt som muligt i forhold til den enkelte som udviser risikoadfærd. Vi skal tage hånd om de tunge tanker og snakke om problemerne i forhold til krop, kost og motion, inden det udvikler sig til en behandlingskrævende spiseforstyrrelse.

Samtidig er det vigtigt at undersøge, om den enkelte der udviser risikoadfærd også lider af andre sygdomme. Det kan have stor betydning for, hvordan behandlingen bør tilrettelægges, idet der muligvis skal tages hensyn til andre lidelser, som eksempelvis depression, personlighedsforstyrrelse, angst eller selvskaade.

Konkret vil vi anbefale at

- Hastigheden sættes op. Vi bør være hurtigere til at reagere og koordinere internt i kommunerne, når en mistanke eller bekymring opstår. Hvis vi handler nu kan vi begrænse indsatsen senere.
- Tilgængeligheden øges ved at hver kommune har en vidensperson, som man kan kontakte uanset om man er medarbejder, pårørende, læge eller andet. Da spiseforstyrrelsesområdet generelt kan være tabubelagt, kan det give god mening at "almengøre" indgangen til kommunen – fx ved at forankre den i sundhedsområdet fremfor socialområdet, familieafdelingen eller lignende.
- Samarbejdet med de praktiserende læger styrkes, så der kan handles hurtigere i et tæt samarbejde med borgeren, kommunen og øvrige relevante aktører, fx de pårørende.

Vi vil kunne se effekten af den opsporende indsats ved at

- Færre borgere udvikler en moderat/svær spiseforstyrrelse, fordi der sættes hurtigt ind i hvert enkelt tilfælde hvor der opleves risikoadfærd.
- De mennesker der er omkring den enkelte borger i højere grad aktiveres i den opsporende indsats.
- De rette indsatser igangsættes rettidigt.

Vi er dybt afhængige af, at de mange engagerede mennesker vi hver især har omkring os i vores dagligdag reagerer. Men de skal vide hvor de kan gå hen. Derfor skal vi i kommunerne sikre langt større synlighed og tilgængelighed – én vej ind. Hver kommune bør have en vidensperson på området, som kan agere "kommunal spilfordeler" så de rette kompetencer aktiveres til rette tid.

Citat: Styregruppen

Behandl

Med helhedsorienteret
afsæt!

Via effektiv koordination
og fælles plan mellem
borger, kommune og
region

Vi skal skabe smidighed i systemerne

Hvis en spiseforstyrrelse udvikler sig til at være behandlingskrævende, er det væsentligt at "systemerne" agerer smidigt og koordineret i forhold til hinanden. Den behandlende indsats er et fælles anliggende mellem kommunerne og den regionale behandlingsindsats.

Skal den lykkes, kræver det smidighed og hurtighed i systemerne i forhold til såvel sagsbehandling som sygdomsbehandling. Samtidig kræves koordination og opmærksomhed på de overgange, der kan være på spil i hvert enkelt forløb. Overgangene opleves særligt i sammenhængen mellem de kommunale rehabiliterende indsatser og den regionale behandlingsindsats, internt i kommunerne mellem sagsbehandlere og udførende tilbud og i overgangen fra børne- til voksenområdet.

Det er helt afgørende, at der til hver tid arbejdes ud fra en helhedsorienteret tilgang, hvor overgange og perspektiv i indsatsen opleves som sammenhængende og koordineret for den berørte borger. Og hvor de konkrete indsatser tager udgangspunkt i den enkelte borger.

Konkret vil vi anbefale at

- Der bør skabes én indgang i hver kommune - én central nøgleperson i "modtagelsen", som kan sikre smidig sagsbehandling og hurtig inddragelse af relevante parter i kommunen og øvrige aktører
- Der i hvert enkelt forløb udarbejdes en fælles plan, hvor indsatser, roller og ansvar fremgår. Planen udarbejdes i tæt samarbejde mellem borger, hjemkommune, region, almen praksis og øvrige aktører. Så der bygges bro mellem behandling og borgerens øvrige liv, og så der skabes en fælles plan for behandling og opfølgning. For børn og unge med en spiseforstyrrelse er forældrene en særlig vigtig samarbejdspart.
- Rehabilitering i kommunen startes parallelt med behandlingen for de borgere, hvor det er muligt.
- Vores behandlingsindsatser bør bygge på viden om, hvad der virker.
- De igangværende modelforsøg i Holstebro og Favrskov Kommune inden for spiseforstyrrelsesområdet følges tæt og evt. udbredes efter endt modelafprøvning.

Vi vil kunne se effekten af den behandlende indsats ved at

- Fælles planer bliver gjort til fast praksis i samarbejdet mellem alle relevante aktører

Alle parter oplever vanskeligheder med at udveksle planer elektronisk. Vi ønsker, at patienten, kommunen og behandlingspsykiatrien som minimum har et fælles sted, hvor planer er tilgængelige. Her kan app'en "Remind" fra Region Midtjylland være et godt værktøj.

Citat: Styregruppen

For at vi hurtigt kan sætte et behandlingsforløb i gang i Center for spiseforstyrrelser, er der ofte brug for hurtige afklaringer – særligt i spørgsmål om tabt arbejdsfortjeneste og § 50 vurderinger. Vi oplever stor forskellighed i kommunernes sagsbehandlingstid. Hastighed i sagsbehandling og sygdomsbehandling er afgørende forudsætninger for helbredelse.

Citat: Center for spiseforstyrrelser, Region Midtjylland

Hold fast

Når spiseforstyrrelsen er trængt i baggrunden

Via vedholdende fokus og rehabiliterende indsats for den enkelte

En effektiv rehabilitering

Det er kommunens ansvar, at der er de rette rehabiliteringstilbud til personer, der har været i behandling for spiseforstyrrelser. Men sygehusene og praksissektoren er ligeledes væsentlige aktører og samarbejdsparter i en rehabiliteringsindsats. Derfor skal der sikres en god overgang og koordination i forbindelse med udskrivning fra behandlingstilbuddet.

Derfor er sammenhæng mellem den kommunale indsats og indsatser i det regionale sundhedsvæsen og almen praksis en vigtig forudsætning for vellykkede behandlingsforløb.

Konkret vil vi anbefale at

- Der så tidligt som muligt i behandlingsforløbet etableres et samarbejde mellem borgeren, kommunen, regionen og almen praksis med henblik på at etablere en rehabiliterende indsats parallelt med og efter udskrivning
- Der sikres kobling til allerede eksisterende tilbud og indsatser for målgruppen, så vi gør brug af de tilbud der er i forvejen
- Vores indsatser bør bygge på viden om, hvad der virker. Indsatser bør derfor tage afsæt i Socialstyrelsens nationale retningslinjer for den sociale rehabilitering for borgere med svære spiseforstyrrelser.
- Der, hvis den enkelte kommune ikke har mulighed for selv at etablere alle de nævnte indsatser, etableres samarbejde mellem flere kommuner for på den måde i fællesskab at sikre, at alle indsatser kan tilbydes til relevante borgere uanset bopælskommune

Vi vil kunne se effekten af den rehabiliterende indsats ved at

- Flere fastholdes i hverdagslivet, så som uddannelse, beskæftigelse mv., mens de er i behandling. Dvs. at behandling og rehabilitering etableres som parallelle forløb

Vi anerkender at vægtøgning er et fundament for borgerens bedring, og at gentagende genindlæggelser kan være det, der helbreder eller holder borgere med spiseforstyrrelser i live.

Samtidig ser vi et behov for nytænkning i forståelsen af indholdet i genindlæggelser. Vi ser et behov for at der arbejdes med at indtænke rehabilitering og parallelindsatser i borgernes rehabiliteringsforløb. Og vi ser et behov for at udvikle alternative, individuelt tilpassede indlæggelsesformer for borgere med en spiseforstyrrelse.

Citat: Styregruppen